

ریاست محترم دانشگاه / دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی...

ریاست محترم جهاد دانشگاهی

ریاست محترم مرکز آموزشی تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی

ریاست محترم انستیتو پاستور ایران

ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی

با سلام و احترام

رشد قابل توجه مقالات منتشر شده توسط نویسندگان ایرانی موجب شده تا موضوع اخلاق در پژوهش و اخلاق در انتشار آثار پژوهشی ایران در سطح داخلی و بین المللی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار گردد. مضافاً اینکه؛ تبصره ۷ قانون مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶/۵/۳۱، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را مکلف به پیشگیری از سوء رفتارهای پژوهشی کرده است. در این راستا ضمن تاکید بر حمایت همه جانبه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از انجام تحقیقات دارای استانداردهای اخلاقی و تلاش مضاعف برای افزایش تولید و انتشار آثار علمی، لازم است واحدهای تابعه وزارت متبوع، تمامی سیاست‌ها و اقدامات خود را بر اساس مفاد این بخشنامه اصلاح نمایند. لذا، رعایت موارد ذیل برای همه دانشگاه‌های علوم پزشکی و سایر مؤسسات تابعه الزامی بوده و لازم است مفاد آن، به نحو مقتضی به اطلاع ذینفعان رسانده شود.

۱- بر اساس محتوای کلیه دستورالعمل‌ها/راهنماهای ملی اخلاق در پژوهش؛ تمامی طرح‌نامه‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌ها، پس از تأیید علمی توسط یک مرجع علمی صلاحیت‌دار (مانند شورای علمی معتبر، شورای آموزشی گروه / شورای پژوهشی مرکز تحقیقات، شورای تحصیلات تکمیلی، شورای پژوهشی دانشکده یا دانشگاه و مانند آن)، باید جهت بررسی و «اخذ تأییدیه و شناسه اخلاق» به کارگروه/کمیته اخلاق در پژوهش که توسط کارگروه وزارتی اخلاق در پژوهش اعتباربخشی شده است، ارسال گردند. این الزام درباره همه انواع طرح‌ها از جمله مطالعاتی که به سفارش و پشتیبانی صنایع و شرکت‌های دارویی انجام می‌شوند، پژوهش در سیستم‌های نظام سلامت، ارتباط با صنعت، طرح‌های دانشجویی و کمیته تحقیقات دانشجویی و همچنین برای طرح‌نامه‌هایی که از خارج از محیط موسسه، درخواست دریافت شناسه اخلاق می‌کنند، نیز صادق است. انجام هر نوع پژوهش بدون ثبت و یا قبل از تأیید پروپوزال توسط نهادهای ذیربط از جمله کارگروه/کمیته‌های اخلاق در پژوهش، تخلف پژوهشی محسوب می‌شود. لازم است دانشگاه‌ها در همه مراحل از جمله ارزشیابی، اعطای هر گونه مشوق‌های مادی و معنوی مقالات و مانند آن؛ رعایت استانداردهای اخلاقی به ویژه طی شدن درست مراحل ثبت و تصویب پروپوزال‌ها را مدنظر قرار دهند.

۲- عقد قرارداد پژوهشی و یا ثبت پایان‌نامه دانشگاهی تنها زمانی مقدور خواهد بود که پروپوزال مربوطه به تأیید کمیته اخلاق در پژوهش رسیده باشد و کد مربوطه را دریافت نماید. لازم است در متن قرارداد طرح‌های پژوهشی و نامه مربوط به ثبت پایان‌نامه و نتایج منتج از پژوهش (طرح پژوهشی/پایان‌نامه) در قالب مقاله و یا هر اثر دیگری، حتماً کد اختصاصی اخلاق در پژوهش درج شده در مصوبه، ذکر گردد.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت تحقیقات و فناوری

شماره: ۵/۷۰۰/۳۰۸۲
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۷/۰۸
بیوست: ندارد

«جهش تولید با مشارکت مردم»
(مقام معظم رهبری)

۳- سیاست‌های دانشگاه باید به گونه ای باشد که، مشوق‌های مالی برای مقالات با دو شرط (علاوه بر رعایت اصول و استانداردهای اخلاق در پژوهش)؛ الف- بر اساس یک پژوهش مصوب (طرح تحقیقاتی/ پایان نامه) انجام شده، ب- کد اختصاصی اخلاق در پژوهش درج شده در مصوبه را در متن مقاله درج نماید(الزامی بودن بند "ب"، در مورد مقالات چاپ شده‌ی پس از ابلاغ این بخشنامه است)، در نظر گرفته شود. مقالات نظری مانند نامه به سردبیر، کامنتی، مرور نظام‌مند و غیر نظام‌مند و گزارش موارد از شمول این بند مستثنی هستند.

۴- لازم است قبل از انتصاب افراد در سمت‌های آموزشی و پژوهشی و یا معرفی هر فرد با عناوینی مانند پژوهشگر برتر، استاد یا دانشجوی نمونه؛ در جشنواره‌های ملی یا بین‌المللی یا سایر برنامه‌ها و مراسم مشابه در سطح ملی و یا دانشگاهی، سوابق افراد از حیث اخلاق در پژوهش حسب مورد، توسط دبیرخانه‌های کارگروه‌های اخلاق در پژوهش بررسی و عدم سوء سابقه پژوهشی افراد استعلام گردد و اطلاعات مذکور در اختیار مسئولین مربوطه قرار گیرد تا بر اساس آن تصمیم‌گیری نمایند. روشن است مواردی از تخلفات پژوهشی قابل استناد خواهد بود که احراز آن توسط کارگروه اخلاق در پژوهش، تایید شده باشد.

۵- اجرای کلیه مفاد این بخشنامه در مورد تحقیقات دانشجویی که در قالب کمیته‌های تحقیقات دانشجویی، مراکز استعداد‌های درخشان و سایر مراکز مشابه صورت می‌گیرد؛ الزامی بوده و این تحقیقات و نتایج منتج از آن نیز باید در قالب استاندارد ذکر شده، انجام شوند.

در پایان خاطر نشان می‌سازد که مسئولیت پایش و در صورت لزوم، نظارت بر حسن اجرای تمامی بندهای این بخشنامه بر عهده رییس/دبیر کارگروه/کمیته تصویب‌کننده می‌باشد.

دکتر یونس پناهی
معاون تحقیقات و فناوری